

Zkouška rázem v ohybu metodou Charpy (ČSN ISO 148-1)

Posluchač:

Vyučující:

Měřeno (datum, hodina):

Program cvičení:

- Zkušební tělesa a princip zkoušky
- Charakteristiky stanovené ze zkoušky rázem v ohybu
- Stanovení přechodové (transitní) teploty T_t
- Rekrystalizační teplota

Literatura:

- [1] SOBOTOVÁ, J. a kolektiv. *Nauka o materiálu I. a II. Cvičení*. 1. vydání. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2014. ISBN 978-80-01-05550-2.
- [2] ČSN ISO 148 - *Kovové materiály – Zkouška rázem v ohybu metodou Charpy – Část 1: Zkušební metoda*. Praha: Český normalizační institut, 2010.

Úkoly:

- Proveďte a vyhodnoťte zkoušku rázem v ohybu při okolní teplotě a teplotě -20 °C oceli S235JR v rekrystalizačně vyžíhaném stavu, zkušební těleso s vrubem V2. Naměřené hodnoty doplňte do Tabulky 1.
- Do jednoho grafu nakreslete přechodové křivky $KV = f(T)$ pro ocel ve vyžíhaném stavu a po tváření za studena. Pro oba stavy vyhodnoťte přechodovou teplotu. Vysvětlete, jak rekrystalizační žíhání ovlivňuje přechodovou teplotu.
- Doplňte hodnoty FA do Tabulky 1 a nakreslete přechodovou křivku $FA = f(T)$ pro materiál ve stavu po rekrystalizačním žíhání, také z této závislosti stanovte přechodovou teplotu.
- Stanovte rekrystalizační teplotu pro čisté železo a vysvětlete, jak rekrystalizace ovlivňuje strukturu a vlastnosti materiálů.
- Zjistěte a v závěru uveďte, zda se liší hodnoty přechodové teploty v závislosti na použité metodice vyhodnocení.

Značení zkoušeného materiálu

- **S235JR** dle EN
 - **S** \Rightarrow ocel pro ocelové konstrukce
 - **235** $\Rightarrow R_{eH\ min} = 235\text{ MPa} = 235\text{ N}\cdot\text{mm}^{-2}$
 - **JR** \Rightarrow zaručená nárazová práce při 20 °C $KV_{\min} = 27\text{ J}$

Příprava před cvičením:

- Nákres použitého zkušební tělesa :
- Na milimetrový papír si připravte (chybějící hodnoty budou doplněny v rámci cvičení):
 - do jednoho grafu závislost $KV = f(T)$ pro materiál v rekrystalizačně vyžíhaném stavu (Tabulka 1) a po tváření za studena (Tabulka 2)
 - graf $FA = f(T)$ (Tabulka 1) pro materiál v rekrystalizačně vyžíhaném stavu
- Vypočtete rekrystalizační teplotu čistého železa [°C], uveďte vzorec. Stručně popište změny struktury a vlastností při rekrystalizaci.

Tabulka 1 Zkouška rázem v ohybu oceli S235JR, materiál v rekrytalizačně vyžíhaném stavu

		teplota zkoušky [°C]							
vzorek		-80	-60	-40	-20	0	*	40	80
1	KV [J]	11	20	70		158		165	168
2		6	15	75		145		157	165
3		16	13	68		150		160	160
	∅ KV [J]								
1	A [mm]	10,0	10,0	9,5		9,0		0	0
2				9,0		7,5			
3				8,0		7,5			
1	B [mm]	8,0	8,0	6,5		1,0		0	0
2				6,5		1,0			
3				7,5		1,5			
1	FA [%]	0	0					100	100
2									
3									
	∅ FA [%]	0	0					100	100
odhad FA [%]									

* teplota v laboratoři při zkoušce, uveďte podle skutečnosti

Tabulka 2 Zkouška rázem v ohybu oceli S235JR, materiál ve stavu po tváření za studena

teplota zkoušky [°C]		-60	-40	-20	0	20	40	80
∅ KV [J]		3	4	11	23	60	80	81

Přechodové teploty T_t [°C] zjištěné ze závislostí	$KV = f(T)$	$FA = f(T)$
ocel S235JR ve stavu po tváření za studena		
ocel S235JR v rekrytalizačně vyžíhaném stavu		

Závěr: